

12

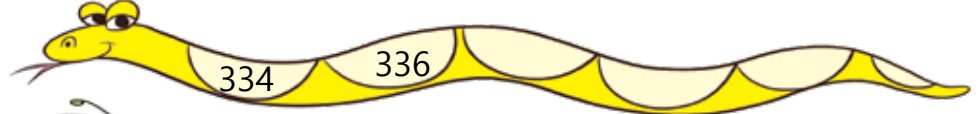
दिनुहोस् र लिनुहोस्

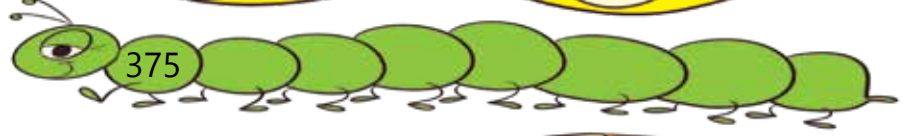
0333CH12

2 थप्पुहोस्

5 थप्पुहोस्

5 घटाउनुहोस्

6 थप्पुहोस्

234

--	--	--	--	--	--	--	--

6 घटाउनुहोस्

357

--	--	--	--	--	--	--	--

9 थप्पुहोस्

288

--	--	--	--	--	--	--	--

9 घटाउनुहोस्

331

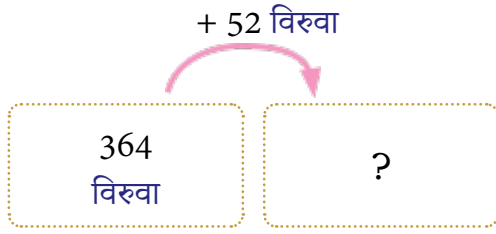
--	--	--	--	--	--	--	--

किसानले एउटा ठूलो बिरुवाको नर्सरी चलाउँछन् जहाँ उनले विभिन्न प्रजातिका बिरुवाहरू राख्छन्। गाउँलेहरू प्राय उनको घरमा आउँछन् र रोप्नुका लागि बिरुवाहरू लिन्छन्।

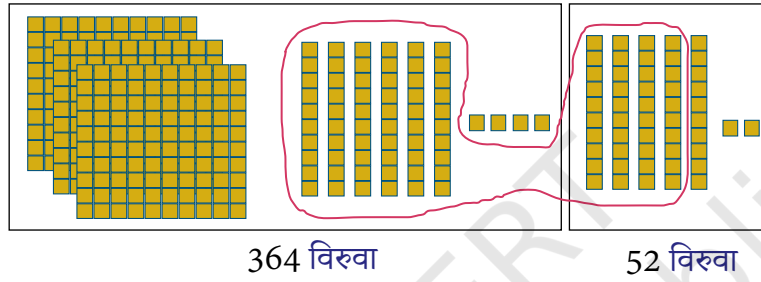
1. किसानसँग विभिन्न जडीबुटी र फूलका 364 बिरुवा थिए । त्यसपछि उनी साथीको गाउँमा गए र त्यहाँबाट 52 वटा बिरुवा ल्याए । उनीसँग अहिले कति वटा बिरुवा छन् ?

आउनुहोस्, समस्याको लागि एउटा बाकस रेखाचित्र कोरौं ।

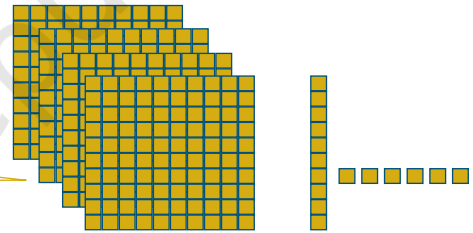

10 दसौं मिलाएर 100 बनाउनुहोस्

आउनुहोस्, निम्न समस्या समाधान गर्न व्यवस्थित प्रक्रियाहरू प्रयोग गरौं ।

4 सय प्राप्त गर्न 3 सयलाई 1 सयसँग मिलाउनुहोस्

जम्मा कति वटा बिरुवा छन् ?

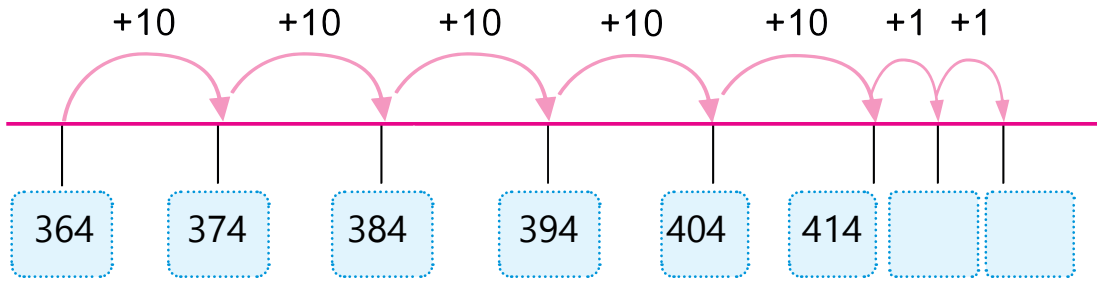
364 सँग 52 जोड्दा हामीले 4 सय, 1 दसौं र 6 एक प्राप्त गर्दछौं ।

सयौं	दसौं	व्यक्तिहरू
4	1	6

364 बिरुवा + 52 बिरुवा = _____ बिरुवाहरू

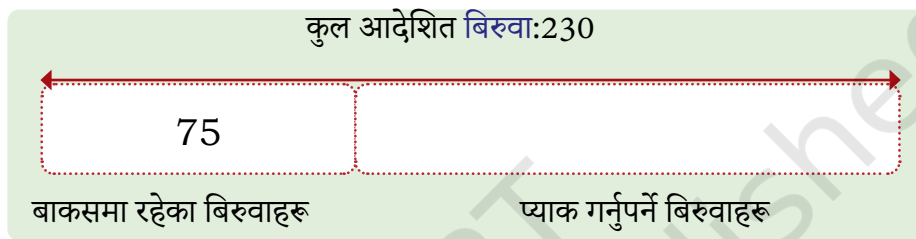
364 + 52 = _____

तपाईं यसलाई समाधान गर्न संख्या रेखा पनि प्रयोग गर्न सक्नुहुन्छ ।

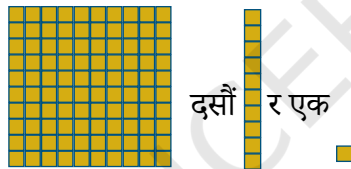

2. किसानले एउटा विद्यालयमा 230 बिरुवा पुर्याउने आदेश पाएका छन् । उनले खुला बाकसमा 75 वटा बिरुवा प्याक गरेका छन् । तिनले अझै कति वटा बिरुवाहरू प्याक गर्न आवश्यक छ ?

हामी दिइएको समस्यालाई बाकस रेखाचित्रको रूपमा लेखौं:

समस्या समाधान गर्न सयौं, दसौं र एक प्रयोग गरौं ।

हामीले 230 बाट 75 घटाउनुपर्छ ।

सयौं	दसौं	एक
2	3	0

5 वटालाई लिनको लागि, हामी 1 दसौंलाई 10 मा परिवर्तन गर्दछौं ।

सयौं	दसौं	व्यक्तिहरू

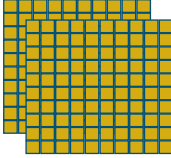

अब हामी 10 वटाबाट 5 वटा लिन सक्छौं ।

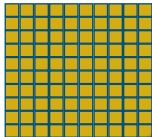
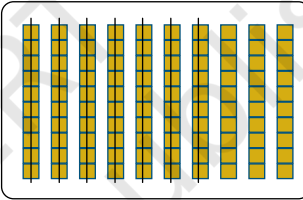

शिक्षकको टिप्पणी: बच्चाहरूलाई पुस्तकको अन्त्यमा दिइएको डाइनेस ब्लकहरू र यी समस्याहरू समाधान गर्नका लागि संख्या रेखा प्रयोग गर्न प्रोत्साहित गर्नुहोस् । बच्चाहरूले यी समस्याहरू हटाउन र विभिन्न तरिकामा संख्याहरू थपेर गर्न सक्दछन् । सयौं, दसौं र एक बीचको सम्बन्धबारे छलफल गर्नुहोस् ।

10 वटाबाट 5 वटा घटाउँदा हामीसँग 5 वटा बाँकी छन् ।

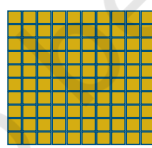
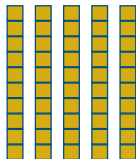

अब हामीले 70 वटा लैजानुपर्छ । सम्झनुहोस् सयौं ब्लक खोल्दा हामीलाई 10 को 10 ब्लक दिन्छ ।

सयौं	दसौं	एक
2	2	5
		

70 लाई लिनुहोस् ।

सयौं	दसौं	व्यक्तिहरू
		

हामीसँग यो बाँकी छ ।

सयौं	दसौं	व्यक्तिहरू
		

किसानको अब.....बिरुवा छ ।

शिक्षकको टिप्पणी: मानक एल्गोरिदममा जानु अघि, विद्यार्थीहरूलाई डाइनेस ब्लकहरू र विभिन्न रणनीतिहरूको साथ विभिन्न समस्याहरू समाधान गर्न एक नम्बर लाइन प्रयोग गर्न प्रोत्साहित गर्नुपर्छ ।

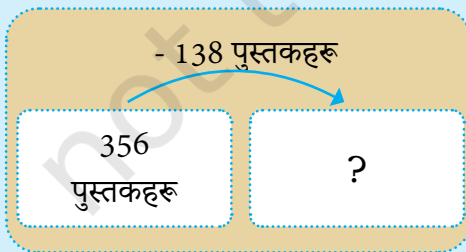
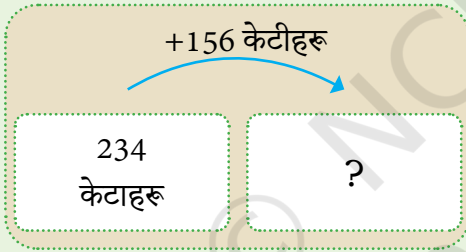

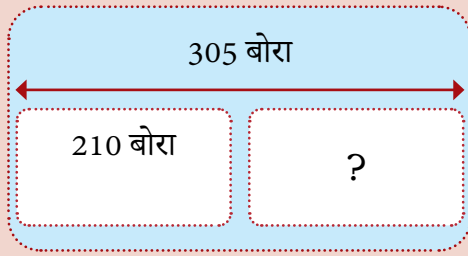
आउनुहोस् हामी गरौं

निम्न समस्याहरू समाधान गर्न माथि देखाइए झैं बाकस रेखाचित्रहरू कोर्नुहोस् । त्यसपछि समस्याहरू समाधान गर्न एचटीओ ब्लक वा नम्बर लाइन प्रयोग गर्नुहोस् ।

1. किसानसँग अगस्टमा 456 वटा बिरुवा छन् । उनले 63 वटा बिरुवा वितरण गरेका छन् । उहाँसँग कति वटा बिरुवा बाँकी छन् ?
2. किसानसँग 309 वटा बिरुवाको सङ्ग्रह छ । उनले फूलफुल्ने बिरुवाका थप 80 वटा बिरुवा पाएका छन् । उनीसँग अहिले कति वटा बिरुवा छन् ?
3. किसानसँग जडीबुटीका 270 र उनका साथीसँग 36 वटा जडीबुटीका बिरुवा छन् । किसानसँग आफ्नो साथीभन्दा कति बढी बिरुवा छन्?

तलको बाकस रेखाचित्रमा दिइएका सङ्ख्याहरू प्रयोग गरेर शब्द समस्याहरू लेख्नुहोस् र तिनीहरूलाई समाधान गर्नुहोस् । तपाईं उपयुक्त सन्दर्भहरूको लागि चित्रहरूबाट मद्दत लिन सक्नुहुन्छ ।

निम्न प्रश्नहरू समाधान गर्न तलको ग्रिड प्रयोग गर्नुहोस् । ग्रिडमा तपाईंको उत्तरहरू रङ लगाउनुहोस् ।

521	522	523	524	525	526	527	528	529	530
511	512	513	514	515	516	517	518	519	520
501	502	503	504	505	506	507	508	509	510
491	492	493	494	495	496	497	498	499	500
481	482	483	484	485	486	487	488	489	490
471	472	473	474	475	476	477	478	479	480
461	462	463	464	465	466	467	468	469	470
451	452	453	454	455	456	457	458	459	460

$456 + 10 = 466$

$481 + 19 = \square$

$489 + 21 + 15 = \square$

$405 + 23 = \square$

$467 + 51 = \square$

$519 - 40 = \square$

शिक्षकको टिप्पणी: माथिको ग्रिड प्रयोग गरेर समस्याहरू समाधान गर्न बच्चाहरूलाई प्रोत्साहित गर्नुहोस् । 100, 10 र 1 थप्दा अङ्कमा परिवर्तनको ढाँचाहरू मा बच्चाहरूको ध्यान आकर्षित गर्नुहोस् ।

निर्देशन अनुसार गर ।

100 थप्रुहोस्	10 थप्रुहोस्	1 थप्रुहोस्
269	269	269
369		
	289	

100 थप्रुहोस्	10 थप्रुहोस्	1 थप्रुहोस्
454	454	454
		455

धेरै वर्षअघि 'जडुपुर' गाउँमा मानिसहरूले आफ्नो आवश्यकताका आधारमा वस्तुहरू साटासाट गर्थे। शामु काकाले दरिया दिदीलाई 5 बोरा चामल दिये। त्यसको बदलामा उनले 10 बोरा तरकारी दिएकी थिइन्। दरिया दिदीले बल्लु दाइबाट 5 बोरा प्याज दिएर 2 वटा साडी लाइन्।

यसरी गाउँका मानिसहरूले आफ्ना सामानहरू साटासाट गर्थे। शामु काकाले दिएको चामलको लागि तरकारी पाए। दरिया दिदीले बल्लु दाइलाई दुइटा साडीको लागि केही प्याज दिए। यस गाउँका मानिसहरूले सामान साटासाट गर्दा किन फरक-फरक परिमाणमा दिनुपर्‍यो भनेर कक्षामा छलफल गर्नुहोस्।

हिजोआज हामी आफूलाई आवश्यक पर्ने वस्तुहरूको बदलामा पैसा प्रयोग गर्छौं। नोट र सिक्काहरू विभिन्न परिमाणहरूमा आउँछन् जुन विभिन्न चीजहरू किन्न प्रयोग गरिन्छ।

उदाहरणका लागि, 10 रुपैयाँको एउटा नोटले एउटा हवा मिठाइ वा दस टफीहरू किन्न सक्छ ।

एउटा हवा मिठाइको भाउ एउटा टफी भन्दा बढी हुन्छ ।

सलमाले दुई वटा दूधको बोतल 100 रुपियाँमा किने । किरणले 100 रुपियाँमा एक टोकरी अनार किने ।

दुधको बोतल वा अनारको मूल्य बढी पर्नेलाई गोलो बनाउनुहोस् ?

एउटै नोट प्रयोग गरेर हामीले किन्न सक्ने दुइटै वस्तु विचार गर्नुहोस् ।

नोट

तपाईंले किन्न सक्ने वस्तुहरू

समान परिमाण भएका दुई स्तम्भहरूमा भएका नोटहरू र सिक्काहरू मिलाउनुहोस्।

शिक्षकको टिप्पणी: केटाकेटीहरूलाई मौलिक नोटहरूमा विभिन्न विशेषताहरू जस्तै व्यक्तित्वहरू, स्मारकहरू, दृष्टि दोष भएका व्यक्तिहरूको लागि इम्बोस्ड छविहरू, विभिन्न भाषाहरूमा सङ्ख्याहरू र सङ्ख्या नामहरू आदि अवलोकन गर्नुहोस्। नोट र सिक्काबीचको सम्बन्धबारे केटाकेटीहरूसित छलफल गर्नुहोस्।

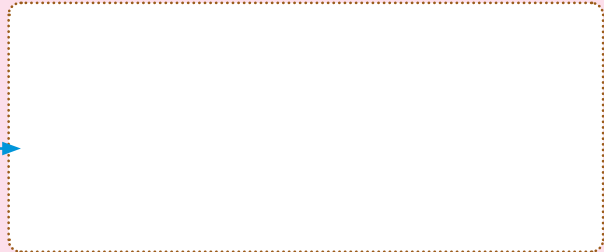
तल दिइएका चीजहरू किन्न निम्न नोटहरू र सिक्काहरू प्रयोग गर्नुहोस् । कम्तिमा भएता पनि पैसा दिने दुई तरिका पत्ता लगाउनुहोस् । तपाईं नोटहरू र सिक्काहरू एक पटक भन्दा बढी प्रयोग गर्न सक्नुहुनेछ ।

के तपाईंले यो नोट देख्नुभएको छ ?

धेरै भन्दा धेरै 100 रुपियाँको नोटहरू कोर्नुहोस् जुन 500 रुपियाँको नोटसँग बराबर हुन्छ ।

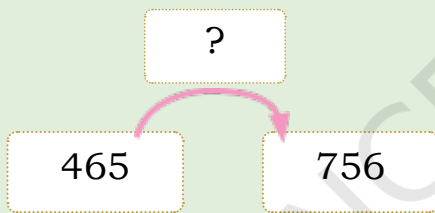
कति वटा 100 रुपियाँको नोटले 500 रुपियाँको नोट बराबर हुन्छ ? _____

तपाईं 500 रुपियाँले कुन चीजहरू किन्न सक्नुहुन्छ ?

बिहान, पिटर अङ्कलको पैसाको बाकसमा 465 रुपियाँ छ । दिउँसो सम्म, उनीसँग 756 रुपियाँ हुन्छ । उनले बिहानदेखि कति कमाएका छन् ?

आउनुहोस्, समस्याको लागि एउटा बाकस रेखाचित्र कोरौं ।

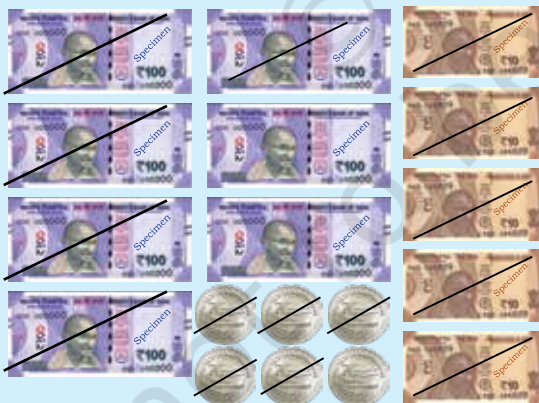

मेरा अनुमान ।

₹ _____

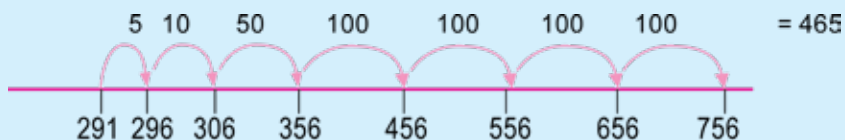
₹ 756

लिई लऊ ₹ 465

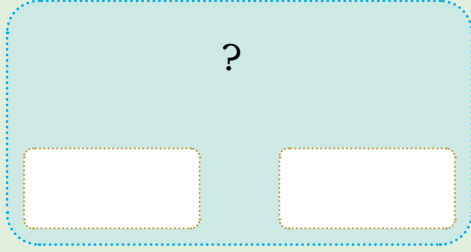
दुई परिमाणहरू बीचको भिन्नता = ₹. 291

उसले बिहानदेखि ₹. 291 कमाएको छ ।

आज, पिटर अङ्कलले चामल बेचे रु. 640 को र चिनी बेचे रु. 215 को। यो बिक्रीबाट उसले कति पैसा कमाएको छ?

समस्याका लागि बाकस रेखाचित्र कोर्नुहोस् ।

मेरा अनुमान ।

₹ _____

यसलाई समाधान गर्न

एक नम्बर रेखा प्रयोग गर्नुहोस् ।

आउनुहोस् हामी गरौं

बाकस रेखाचित्रहरू प्रयोग गरेर निम्न समस्याहरू समाधान गर्नुहोस् । उत्तरहरू अनुमान लगाउनुहोस् । त्यसपछि समस्याहरू समाधान गर्न रु. 100 को, रु. 10 को रु. 1 को नोटहरू वा नम्बर लाइन प्रयोग गर्नुहोस् ।

1. एक दिन पिटर काकाले रु. 650 कमाए । भोलिपल्ट उनले रु. 250 कमाएका थिए । दोस्रो दिनसम्म उनले कति पैसा कमाएका थिए?

शिक्षकको टिप्पणी: बच्चाहरूलाई खेलको पैसा कमाउन मद्दत गर्नुहोस् वा सोध्नुहोस् । केटाकेटीहरूलाई सयौं, दसौं र एकका समस्याहरू समाधान गर्न, साटासाट गर्न मद्दत गर्नुहोस् र तिनीहरूलाई प्रयोग गर्नुहोस् ।

2. रीनाले किराना सामान रु. 209 को किनो। उनले रु. 500 पीटर काकालाई दिएकी थिइन्। पिटर काकाले रीनालाई कति पैसा फिर्ता गर्नुपर्छ?
3. शिरीनको खुलुके मा 150 रुपियाँ छ। उनी उनको खुलुके मा हरेक हप्ता 100 रुपियाँ राख्छिन्। चार हप्ताको अन्तमा उनीसँग कति पैसा हुन्छ?
4. पिटरको काका ले पहिलो महिनामा 250 रुपियाँ बचाए, दोस्रो महिनामा 125 रुपियाँ र तेस्रो महिनामा 350 रुपियाँ। यी तीन महिनामा तिनले कति रुपियाँ बचत गरेका छन्?

नजिकको सयको जवाफ अनुमान लगाउनुहोस्। कक्षामा आफ्नो सोचाइ बाँड्नुहोस्।

सङ्ख्या वाक्य	नजिकको सय
$156 + 34$	
$125 - 15$	
$105 + 195$	
$205 + 215$	
$500 - 395$	
$765 - 567$	
$505 + 405$	

शिक्षकको टिप्पणी: शिक्षकले बच्चाहरूलाई सङ्ख्या थप्रे र घटाउने अभ्यास दिन समान शब्द समस्याहरू सिर्जना गर्न सक्दछन्। समस्या समाधान गर्नुअघि बच्चाहरूलाई समस्या कोर्न उत्प्रेरित गर्नुहोस्। शब्द समस्याहरू समाधान गर्न बच्चाहरूलाई मुख्य शब्दहरू नदिनुहोस्।

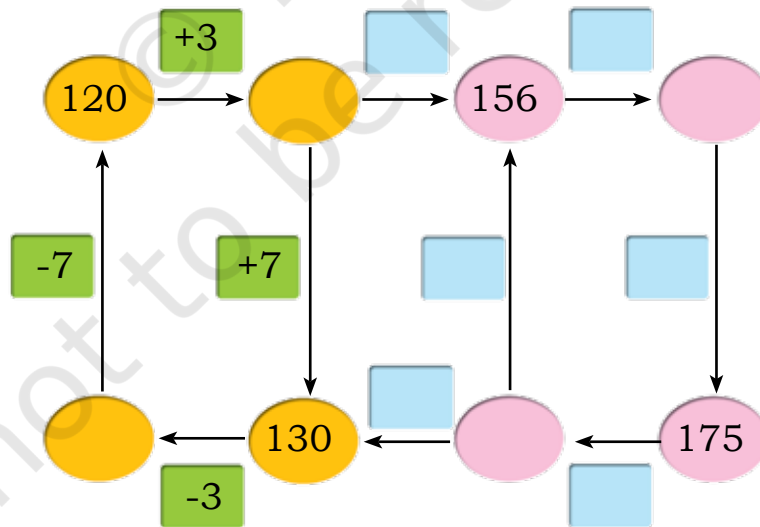
गणना नगरी प्रत्येक पङ्क्तिमा दिइएको समस्या कथन तुलना गर्नुहोस् । जुन बढी छ त्यसलाई गोलो पार्नुहोस् । कक्षामा आफ्नो सोचाइ साझा गर्नुहोस् ।

$373 + 23$	$373 + 40$
$240 + 10$	$204 + 10$
$900 + 9$	$890 + 60$
$345 - 45$	$345 - 54$
$800 - 8$	$700 - 8$

बराबर भएका जोडीहरू फेला पार्नुहोस् । कक्षामा आफ्नो सोचाइ साझा गर्नुहोस् ।

$516 + 100$	$615 - 200$	$350 + 50$
$400 + 15$	$450 - 50$	$816 - 200$

उपयुक्त नम्बरहरूको साथ बाकसहरू भर्नुहोस् ।

शिक्षकको टिप्पणी: माथिका समस्याहरू समाधान गर्न कक्षामा मानसिक गणनालाई प्रोत्साहित गर्नुहोस् । बच्चाहरूलाई यस्ता धेरै प्रश्नहरू फ्रेम गर्न सोध्नुहोस् ।

0-5 संख्याको कार्ड बनाउनुहोस् । यी कार्डहरू प्रयोग गरेर दुईवटा 3-अङ्कका सङ्ख्याहरू बनाउनुहोस् । दुई नम्बर हरू थप्नुहोस् र दुई नम्बरहरू घटाउनुहोस् । कार्डहरू पुनः व्यवस्थित गर्नुहोस् र ठूलो रकम प्राप्त गर्ने प्रयास गर्नुहोस् । कार्डहरू पुनः व्यवस्थित गर्नुहोस् र सानो फरक प्राप्त गर्न प्रयास गर्नुहोस् ।

सबैभन्दा ठूलो रकम र सबैभन्दा सानो रकम प्राप्त गरेका आफ्ना साथीहरूसँग भिन्नता जाँच गर्नुहोस् ।

आउनुहोस् हामी गरौं

(क) $265 + 9$

(ग) $825 + 175$

(ङ) $568 - 5$

(ख) $405 + 56$

(घ) $600 - 82$

(च) $653 - 356$

शिक्षकको टिप्पणी: बच्चाहरूलाई पुस्तकबाट नम्बर कार्डहरू प्रयोग गर्न विभिन्न नम्बरहरू सिर्जना गर्न अनुमति दिनुहोस् । बच्चाहरूलाई पेन्सिल र कागजले माल यो काम गर्न गाह्रो हुन सक्छ ।